

S I S T E R U N D E

tirsdag 13. juni.

K. 0176
7

ORD FOR DAGEN. Grunnlovens § 105: "Fordrer Statens tarv at noen må avgi sin rørlige eller urørlige eiendom til offentlig bruk, så bør han ha full erstatning av statskassen".

En grunnlovsparagraf som den meget grunnlovinteresserte herr Quisling åpenbart må ha oversett.

ITALIA TILBAKE TIL DEMOKRATIET.

Den politiske utvikling i Italia er verd et nærmere studium. I tiden fra Italias samling (omkring 1860) til forrige verdenskrig dominerte den såkalte L'Italietta-politikk (L'Italietta = det lille Italia, var et skjellsord motstanderne nyttet). Den var båret oppe av småborgerlige, katolske kretser og av pengesterke handels- og industrikretser. Italias statsform var "liberal", men stemmeretten var meget innskrenket og den politiske kurs dominert av de høyere klasser. L'Italietta-politikken var meget forsiktig, lite eventyrlysten. Mot den stod aktivistene som på den ene siden ville ha en sterk nasjonalpolitikk, og på den annen side kraftige sosiale reformer. Aktivistene var rekrutert fra "intelligens", aristokratiet og arbeiderklassen. Sosialdemokratiet støttet i årene før verdenskrigen likevel L'Italietta-politikken.

Det viktigste trekk i den politiske utvikling etter forrige verdenskrig var den voldsomme aktivisme de to ytterliggående aktivistpartiene viste. Fascistene kan i mentalitet føres tilbake til lokale stridsforbund som kjempet for Italias samling i første halvdel av det 19. århundre. Grensene mellom slike stridsforbund og rene røverbander var ofte svært flytende. Krigen, og skuffelsen over det krigen brakte Italia, førte mange tidligere L'Italietta-kretser over i armene på fascismen. Og høykapitalen støttet også opp om den av redsel for det annet ytterparti, kommunistene, som ved fabrikkbesettelsene viste seg å være en politisk faktor, en måtte regne med. Sent på høsten 1921 kom Mussolinis "marsj til Rom". Kong Victor Emanuel ble et viktig redskap og ba M. danne en regjering som i første omgang ble en moderat samlingsregjering. Parlamentet ga den vidtgående fullmakter, og skulle så tre sammen igjen i 1924 for å godkjenne regjeringens arbeid. Ved forskjellige fiks-faksjerier fikk M. majoritet ved parlamentsvalget, knuste opposisjonen og gjennomførte den fascistiske revolusjon. - Staten ble bygd opp meget autoritært med M. som den sentrale makt. Det absolutte førerprinsipp ble gjennomført. Fascismen gjorde utvilsomt endel godt for Italia i materiell henseende. Åndslivet ble selvstøtt fremmerket slik det alltid må bli i en stat der enkelte menn har tatt på seg ansvaret for statens styre og stell.

Men utviklingen i et diktatur følger visse lover - det må folde seg ut, det er dynamisk av karakter. Det ene tiltak trekker det annet etter seg. I Italia trakk autarkipolitikken imperialismen etter seg. Etiopia-felttoget kom - folkeforbundspolitikeren M. forsvant og ble erstattet av imperatoren. Italia ble som en følge av sin egen politikk drevet i armene på Tyskland som det slett ikke hadde stått på god fot med. Da Tyskland prøvde å slå til seg Østerrike allerede i 1934 ved etoget på Dolfuss, sto M. med sine divisjoner ved Brenner og sa nei.

Men 2 år etter kom aksene Roma - Berlin, og tesen om de unge livskraftige stater som måtte ha rom. Italia fikk Etiopia og kastet seg inn i det spanske eventyr. Spania ble fascistisk, og aksens seierstog begynte. Vi minnes det fascistiske Italias "glorverdige" innsats i denne krigen. Albania langfredag 1939, overfallet på Hellas, der det romerske imperium ble trengt langt inn i Albania, Libya-krigen, der Grazianis storarme ble tilintetgjort av de militært uforberedte engletere, og der bare Rommel og hans arme for en stund kunne holde nederlaget borte inntil Montgomerys seiersmarsj fra El Alamein i november 1942 til langt opp i Sør-Italia et år etter. Da hadde meget hendt også i Italia. Folkets rop etter fred var blitt stadig sterkere. De militære og høykapitalen forstod at krigen var tapt og fant hverandre i en opposisjon for å redde sine kapitalinteresser. M.s-egen svigersønn greve Ciano ble satt ut av regjeringen p.g.a. opposisjonelle tilbøyeligheter. Men i juli 1943 seiret oppo-

stasjonen med kongene støvte. Møglige og Adis Abebas erobrer Badoglio kom. Allerede fra første dag av krevet folket fred og en demokratisk regjering. Freden kom, men Victor Emmanuel som hadde stor del av ansvaret, for Italias ulykke, ble sittende. De allierte hadde tydensynlig ingen tro på at de demokratiske kreftene kunne greie administrasjonene på egen hånd. Derfor ble Badoglio-styret sittende, som en slags "regjering av dyktige, ansvarlige folk", noe som spøker i hodet hos mange når talen kommer inn på gjenreisning etter krigen. Men det italienske folk var lei av å leve under formynderskap. I den tyskokkuperte delen av Italia viste partisanstyrkene og streikebevegelsene hvor levedyktige og vel organiserte de demokratiske kreftene var. I april lovet Victor Emmanuel å gå av, og samtidig ble Badoglio-regjeringen omdannet i mer demokratisk retning. Og da general Clark rykket inn i Rom, holdt Victor Emmanuel sitt løfte og abdiserte. Marskalk Badoglio gikk av som statsminister og den demokratiske politiker, sosialisten Bonomi, har fått i oppdrag å danne den nye regjering. Den italienske aktivisme har utspilt sin rolle og etterlater seg et ødelagt Italia. Framtida vil vise om det demokratiske Italia makter å innfri de forhåpninger verden setter til det ved oppbygningen av en fri, demokratisk verden.

Nyheterne fra London mandag kl. 18.30.

Invasjonen. Tyskerne melder selv å ha rømmet Carentan, etter at de først meldte at troppene var trukket ut i omegnen av Carentan for ikke å bli utsatt for det engelske marineartilleri. Da Carentan ble oppgitt av tyskerne, var byen nesten omringet av amerikanere. Amerikanere på høyre fløy trenger fram syd for Isigny mot St. Lo og over Cherbourg-halvøya. De amerikanske tropper lengst nord-vest på halvøya har passert Montabourg og er 30 km. syd for byen Cherbourg. Amerikanske tropper i Cerisy-skogen har avskåret hovedveien mellom Isigny og St. Lo og besatt hele skogen. På venstre fløy raser et heftig panserslag ved Fièvre sur Seul, der tyskerne også har satt inn store flystyrker. På enkelte punkter har de allierte her måttet oppgi noe terreng, men bruhodet over Ornekanalen holdes. De amerikanske tropper som er lengst fremme, er 27 km. inne i landet. De allierte har idag satt inn det største antall fly som noen gang har vært satt inn på en enkelt dag. Også den tyske luftmotstand er idag betydelig større enn den har vært på lenge. De franske gueriljatropper har øket sin aktivitet over hele landet og hindrer på en effektiv måte de tyske strategiske bevegelser. Inatt har tunge engelske bombefly bombet jernbanemål i Nord-Vest-Frankrike, bl.a. byene Nantes, Evreux og Tours. De allierte satte igår iland flere tropper enn sammenlagt under hele operasjonen tidligere, og Rommel har dirigert 3 nye tyske panserdivisjoner til området ved Caen. Engelske mosquito-fly har inatt bombet Berlin og lagt ut miner i finske farvann, og idag er bombet ferjen ved Seine-munningen.

Italia. Den allierte framrykning i Italia fortsetter fra kyst til kyst. På vestkysten er Montalto inntatt, og troppene rykker nå videre mot Orbetello, og Ponte S. Stefano og er nå over 120 km. nord for Roma eller omtrent halvveis mellom Roma og Livorno. Inne i landet er troppene nå like ved Terni. På østkysten er sydsiden av elven Pescara ranset for tyske tropper. Italienske friskarere spiller en viktig rolle ved å forstyrre de tyske retrettbevegelser, særlig i området ved Toscana. En regner med at tyskerne ialt har hatt et tap på 70.000 mann i falne, fanger og sårede. Kesselring har dirigert 3 nye divisjoner sylover, 2 av divisjonene kommer fra Nord-Italia og 1 fra Danmark. Det er nå bare en divisjon igjen til å bekjempe friskarene i Nord-Italia. Amerikanske bombefly stasjonert i Italia og i Russland har ved pendelflyvninger bombet mål i Romania, Jugoslavia og Bulgaria, bl.a. byene Constansa og Giurgiu. Ialt savnes fra disse operasjoner 17 fly, minst 19 tyske ble skutt ned.

Russland. Det meldes om hurtig russisk framrykking på Karelske Neset. Russerne har allerede rykket fram 24 km. på en 40 km. bred front og erobret byen Terioki. Framrykkingen går så hurtig at finnene ikke engang har fått tid til å sprengte bruene bak seg.

Norge. Minister Blehr er avsatt og er erstattet med minister Whist. Det korrupte gassgeneratorstyre som ble avsatt av Blehr, er nå gjeninnsett.